

ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ
НАПН УКРАЇНИ

ТРУБАЧЕВА С. Е.

Робоча програма дисципліни
**ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МЕТОДИК
НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

для здобувачів вищої освіти

**Ступінь «Доктор філософії»
Спеціальність 011
Освітні, педагогічні науки**

Київ – 2023

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ**

ТРУБАЧЕВА С. Е.

**ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МЕТОДИК НАВЧАННЯ
В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

РОБОЧА ПРОГРАМА

дисципліни для здобувачів вищої освіти

ступінь «Доктор філософії»

спеціальність: *011 Освітні, педагогічні науки*

КИЇВ
Педагогічна думка
2023

УДК 378.016:004(0.034.2)

Робоча програма затверджена на засіданні вченої ради Інституту педагогіки НАПН України (протокол № 12 від «31» серпня 2022 р.).

Трубачева С. Е. Тенденції розвитку методик навчання в закладах освіти. Робоча програма навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки» / С. Е. Трубачева. [Електронне видання]. – Київ: Педагогічна думка, 2023. – 14 с.

DOI: 10.32405/978-966-644-676-6-2022-16

ISBN 978-966-644-676-6

Рецензенти:

Боронко Олег Олександрович, доктор технічних наук, професор, професор кафедри динаміки та міцності машин та опорів матеріалів НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського».

Шелестова Людмила Володимирівна, доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник відділу дидактики Інституту педагогіки НАПН України.

Метою навчальної дисципліни «Тенденції розвитку методик навчання в закладах освіти» є: створення умов для забезпечення якісної теоретичної та практичної підготовки здобувачів освітнього ступеня доктор філософії із спеціальності 011 з розвитку методичної компетентності.

Основними завданнями вивчення дисципліни є формування інтегральної компетентності, ряду загальних компетентностей, таких як: здатність використовувати інноваційні інформаційні технології, здатність мислити креативно (генерувати нові ідеї), приймати ефективні рішення під час здійснення науково-дослідної та професійно-педагогічної діяльності, здатність застосовувати кращі освітньо-педагогічні практики у професійно-педагогічній діяльності, здатність мотивувати учасників освітнього процесу та рухатися до спільної освітньої мети, здатність до рефлексії науково-дослідної та професійно-педагогічної діяльності. Також ряду фахових (професійних) компетентностей, таких як: дидактико-методична, цифрова (діджитальна), дослідницько-проектувальна компетентність, дослідницько-проектувальна, контрольна-оцінювальна, інноваційно-дослідницька та рефлексійно-дослідницька компетентності.

The purpose of the discipline "Trends in the development of teaching methods in educational institutions" is: to create conditions for quality theoretical and practical training of candidates for the degree of Doctor of Philosophy in the specialty 011 for the development of methodological competence.

The main objectives of the discipline are the formation of integrated competence, and the number of general competencies, such as: the ability to use innovative information technologies, the ability to think creatively (generate new ideas), to make effective decisions in the implementation of scientific research and professional-pedagogical activities, the ability to apply the best educational and pedagogical practices in professional and pedagogical activities, the ability to motivate participants in the educational process and move towards a common educational goal, the ability to reflect on research and professional pedagogical activity. Also a number of professional competencies, such as: didactic-methodical, digital (digital), research and design competence, research and design, control and evaluation, innovation and research and reflection and research competence.

© Інститут педагогіки НАПН України, 2023 рік

© Педагогічна думка, 2023 рік

© Трубачева Світлана Едуардівна, 2023 рік

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 1	Галузь знань: <u>01 – «Освіта/Педагогіка»</u>	Загальна підготовка
Загальна кількість годин – 30		
Модулів – 1	<u>011 «Освітні, педагогічні науки»</u>	Рік підготовки:
Змістових модулів – 1		2-й,
	Індивідуальне заняття не передбачено	Освітній ступінь: <u>Доктор філософії</u>
3		
Лекції		
4 год.		
Семінарські		
6 год.		
Практичні		
0 год.		
Самостійна робота		
20 год.		
		Вид контролю: залік/екзамен

Примітка

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи і індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 1:1,5.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Метою навчальної дисципліни «ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МЕТОДИК НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ» є: створення умов для забезпечення якісної теоретичної та практичної підготовки здобувачів освітнього ступеня доктор філософії із спеціальності 011 з розвитку методичної компетентності.

2.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є формування у здобувачів досвіду проєктної, аналітичної, організаційно-педагогічної, рефлексивної, контролюючої оцінної діяльності в процесі розробки або вибору та застосування методики навчання з метою досягнення визначеного освітнього результату. Реалізація даних завдань здійснюється через формування у здобувачів наступних компетентностей:

Інтегральна компетентність:

Здатність і готовність розв'язувати комплікативні науководослідні (науково-теоретичні та науково-практичні) проблеми в галузі освіти (відповідно до цілей і завдань професійнопедагогічної та дослідно-інноваційної діяльності) на засадах реалізації голістичного, інтегрованого та компетентнісного підходів, що зумовлює переосмислення наявних та створення нових фундаментальних теоретичних знань (обґрунтованих на концептуально-методологічному рівні) та запровадження новітньої професійно-

педагогічної практики (через реалізацію сучасно-доцільних наукових підходів, технологій, форм організації, методів, прийомів і засобів навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти).

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 4. Здатність і готовність використовувати інформаційні технології в процесі реалізації сучасно-доцільних наукових підходів, технологій, форм організації, методів, прийомів і засобів навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти.

ЗК 5. Здатність і готовність до аналізу і синтезу актуальної професійно значущої інформації в галузі освіти з різних джерел.

ЗК 7. Здатність і готовність до генерування нових науковозначущих ідей як результату креативного мислення під час здійснення науково-дослідної діяльності в галузі освіти та професійно-педагогічної діяльності.

ЗК 8. Здатність і готовність імплементувати в освітній процес інноваційні практики на основі реалізації сучасно-доцільних наукових підходів, технологій, форм організації, методів, прийомів і засобів навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти. 3

ЗК 9. Здатність і готовність до стимулювання вияву суб'єктності учасників освітнього процесу (з превалюванням мотиваційної складової).

ЗК 13. Здатність і готовність до науково-дослідної та професійно-педагогічної рефлексії.

Фахові (професійні) компетентності (ФК):

1. ФК 2. Дидактико-методична компетентність виявляється в здатності і готовності застосовувати в освітньому процесі сучасно-доцільні наукові підходи, технології, форми організації, методи, прийоми і засоби навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти.

2. ФК 3. Цифрова (діджитальна) компетентність виявляється в здатності і готовності застосовувати сучасні цифрові технології під час організації та здійснення освітнього процесу в закладах вищої та загальної середньої освіти та під час здійснення науково-дослідної діяльності. і цифрові технології в освітньому процесі (відповідно до рівня освіти, який надається).

3. ФК 9. Дослідницько-проектувальна компетентність, яка виявляється в здатності і готовності здійснювати проектування науково-дослідної діяльності в освітньому процесі на засадах превалювання аналітичного, критичного та креативного мислення.

4. ФК 12. Контрольно-оцінювальна компетентність, яка виявляється в здатності і готовності контролювати й оцінювати результати навчання учнів або/і студентів (відповідно до рівня освіти, який надається), а також результати управління освітніми процесами та системами на засадах голістичного та інтеграційного підходів.

5. ФК 13. Інноваційно-дослідницька компетентність, яка виявляється в здатності і готовності застосовувати сучаснодоцільні наукові підходи, технології, форми організації, методи, прийоми і засоби навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти, а також спиратися на їхнє теоретико-методологічне обґрунтування в процесі здійснення науково-дослідної діяльності.

6. ФК 15. Рефлексійно-дослідницька компетентність, яка виявляється в здатності і готовності здійснювати системний і систематичний моніторинг результатів власної науково-дослідницької та професійно-педагогічної діяльності на рефлексійній основі.

5 – Програмні результати навчання

Шифр компетентності	Програмні результати навчання		
	ПРН	Знання	Уміння та навички
ЗК			
ЗК 4	ПРН 4	- знання про комунікацію в освітній і науковій діяльності; - знання про особливості наукової комунікації в парадигмі взаємодії суб'єктів освітньої діяльності (індивідуальний, груповий, колективний рівні);	- уміння здійснювати комунікацію в освітній і науковій діяльності; - уміння ефективно і продуктивно здійснювати наукову комунікацію в парадигмі взаємодії суб'єктів освітньої діяльності (індивідуальний, груповий, колективний рівні)
ЗК 5	ПРН 5	- знання про аналіз і синтез як теоретичний метод науково-педагогічного дослідження; - знання про способи здобуття професійно значущої інформації в галузі освіти з різних джерел;	- уміння здійснювати аналіз і синтез інформації в галузі освіти; - уміння визначати актуальність професійно значущої інформації; - уміння працювати з різними джерелами інформації.
ЗК 7	ПРН 7	- знання про креативне мислення особистості; - знання про способи генерування науково-значущих ідей в галузі освіти під час здійснення науково-дослідної та професійно-педагогічної діяльності;	- уміння мислити креативно; - уміння генерувати нові науково-значущі ідеї в галузі освіти.
ЗК 8	ПРН 8	- знання про організацію сучасного освітнього процесу(його особливості в закладах вищої та загальної середньої освіти); - знання про наукові підходи, технології, форми організації, методи, прийоми і засоби навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти;	- уміння імплементувати в освітній процес інноваційні освітньо-педагогічні практики; - уміння адаптувати новітні західноєвропейські та світові освітньо-педагогічні практики до потреб системи освіти в Україні
ЗК 9	ПРН 9	- знання про суб'єкта освітнього процесу, суб'єктність особистості та суб'єкт-суб'єктну взаємодію учасників освітнього процесу - знання про мотивацію, мотивацію навчання, теорії мотивації	- уміння діагностування ієрархії навчальних мотивів суб'єктів освітнього процесу; - уміння стимулювати вияв суб'єктності учасників освітнього процесу.

		- знання про способи стимулювання вияву суб'єктності учасників освітнього процесу	
ЗК 13	ПРН 13	- знання про рефлексію, науково-дослідну та професійнопедагогічну рефлексію; - знання про самостійність та автономність суб'єктів освітньої і науково-дослідної діяльності;	- рефлексійні вміння особистості; - рефлексійні вміння суб'єкта освітньої і науково-дослідної діяльності; - уміння виявляти самостійність і автономність в освітній, професійно-педагогічній і науково-дослідній діяльності.
Програмні результати навчання			
ФК	ПРН	Знання	Уміння та навички
ФК 2	ПРН 15	- знання з дидактики середньої та вищої школи; - знання часткових (предметних методик); - знання про новітні методологічні підходи, закономірності і принципи освіти, технології, методики, форми організації, методи, прийоми, засоби навчання; - знання сучасних досягнень психодидактики, медіа-дидактики та ін.; - знання про ключові компетентності учнів або/і студентів (відповідно до рівня освіти, який здобувається) та наскрізні уміння (soft skills);	- уміння визначати методологію науково-педагогічного дослідження з дидактики вищої та середньої школи; - уміння застосовувати в освітньому процесі технології, методики, форми організації, методи, прийоми, засоби навчання
ФК 3	ПРН 16	- знання про сучасні цифрові технології, цифрові гаджети, їхнє програмне забезпечення та потенційні можливості їх використання в освітній і науково-дослідній діяльності; - знання про «четверту промислову революцію» та «Education 4.0» та відповідні тенденції змін в системі освіти України, країнах Західної Європи та інших розвинених країн світу;	- уміння використовувати сучасні цифрові технології, цифрові гаджети, їхнє програмне забезпечення для використання в освітній і науково-дослідній діяльності; - уміння використовувати відкриті електронні (цифрові) освітні ресурси в освітній, професійно-педагогічній і науково-дослідній діяльності в галузі освіти;
ФК 9	ПРН 22	- знання про розвиток аналітичного, критичного та креативного мислення; - знання про проектування	- уміння розвивати аналітичне, критичне та креативне мислення суб'єктів освітнього процесу; - уміння

		науково-дослідної діяльності в освітньому процесі на засадах превалювання аналітичного, критичного та креативного мислення;	проекувати науково-дослідну діяльність в освітньому процесі на засадах превалювання аналітичного, критичного та креативного мислення та креативного мислення;
ФК 12	ПРН 25	- знання про контроль і оцінювання результатів навчання учнів або/і студентів (відповідно до рівня освіти, який надається) на засадах голістичного та інтеграційного підходів;	- уміння здійснювати системний і систематичний контроль і оцінювання результатів навчання учнів або/і студентів (відповідно до рівня освіти, який надається) на засадах голістичного та інтеграційного підходів; - уміння розробляти системний моніторинг результатів навчання учнів або/і студентів (відповідно до рівня освіти, який надається) на засадах голістичного та інтеграційного підходів;
ФК 13	ПРН 26	- знання про інноватику в науці загалом та в освіті зокрема; - знання про новітні методологічні підходи в освіті, технології, форми організації, методи, прийоми і засоби навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти;	- уміння інтегрувати новітні та класичні методологічні підходи в галузі освіти під час здійснення освітньої та науково-дослідної діяльності; - уміння імплемувати положення новітніх методологічних підходів, а також інноваційні технології, форми організації, методи, прийоми і засоби навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти в освітню практику та практику здійснення науково-педагогічних досліджень
ФК 15	ПРН 28	- знання про рефлексію особистості; - знання про науково-дослідницьку та професійно-педагогічну рефлексію;	- уміння здійснювати системний і систематичний моніторинг результатів власної освітньої діяльності - уміння здійснювати системний і систематичний моніторинг результатів власної науково-дослідницької та професійно-педагогічної діяльності на рефлексійній основі

3. ПРОГРАМА ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви блоків (модулів) і тем	Кількість годин				
	усього	у тому числі			
		лекції	семінарські	практичні	самостійна робота
Тема 1. Методика навчання як вчення про раціональне поєднання методів, способів, засобів та технологій навчання з метою досягнення освітнього результату та тенденції її розвитку.	30	4	6	*	20
Всього годин	30	4	6	*	20

4. ТЕМИ ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Назви тем лекцій	Кількість годин
1.	Методи навчання, їх класифікація та трансформаційні процеси розвитку як основа становлення методики навчання.	2
2.	Вплив освітніх технологій на розвиток та становлення сучасних методик навчання	2
	Разом	4

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назви тем семінарських занять	Кількість годин
1.	Дидактичні засади вибору та поєднання методів та технологій навчання як основа створення методики навчання.	2
2.	Методика та технології метапредметного навчання: проєктне навчання, диспут, дослідницьке навчання, евристичне навчання, технологія розвитку критичного мислення.	2
3.	Методика дистанційного навчання	2
	Разом	6

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

Зміст самостійної роботи з навчальної дисципліни «Тенденції розвитку методик навчання в закладах освіти» спрямований на закріплення теоретичних знань і їх поглиблення, на набуття і удосконалення практичних навичок і умінь, що сприяє формуванню професійного світогляду майбутніх фахівців докторів філософії.

Самостійна робота поділяється на 2 теми (по 10 годин кожна).

Кожна самостійна робота передбачає виконання письмового завдання.

Звітуватись за виконання самостійної роботи бажано під час відповідного семінарського заняття.

Матеріали, підготовлені письмово, здаються (надсилаються) викладачу на перевірку.

№ з/п	Назви тем самостійних робіт	Кількість годин
1	Дослідити структуру та зміст методики формування ключових компетентностей учнів. (Звіт у вигляді презентації, форма презентації довільна).	10
2.	Дослідити структуру та зміст методики дистанційного та змішаного навчання (Звіт у вигляді презентації, форма презентації довільна).	10
	Разом	20

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення дисципліни застосовуються наступні методи навчання:

за типом пізнавальної діяльності:

- пояснювально-ілюстративний;
- репродуктивний;
- проблемного викладу;
- дослідницький;
- метод проєктів;

відповідно до логіки пізнання:

- аналітичний;
- індуктивний;
- дедуктивний;

за основними етапами процесу:

- формування знань, умінь і навичок;
- узагальнення та систематизації знань;
- закріплення та застосування знань;
- перевірка та рефлексія;

за системним підходом:

- стимулювання та мотивація;
- контроль та самоконтроль.

за джерелами знань:

3. словесні - розповідь, пояснення, лекція;
4. наочні - демонстрація, ілюстрація.

за рівнем самостійної розумової діяльності:

- проблемний;
- частково-пошуковий;
- дослідницький;
- метод проблемного викладання.

Методи під час дистанційного навчання: телекомунікаційні (інтерактивні комп'ютерні відеоконференції, on-line консультації, самостійна робота здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії з використанням освітніх платформ (Zoom, Classroom, Google Meet) та месенджерів (Telegram, Viber).

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль успішності засвоєннями аспірантами навчального матеріалу здійснюється шляхом опитування й оцінювання знань під час семінарських занять, виконання аспірантами самостійної роботи, проведення і перевірки письмових контрольних тестувань.

Підсумковий контроль здійснюється у формі заліку.

10. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ АСПІРАНТИ

Модуль 1 (поточне оцінювання)							Залік	Сума
Змістовий модуль 1								
Л1	С1	С/Р	Л2	С2	С3	С/Р		
5	10	20	5	10	10	20	20	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Таблиця переведення балів до оцінок:

Сума балів	Оцінка
100...95	Відмінно
94...85	Дуже добре
84...75	Добре
74...65	Задовільно
64...60	Достатньо
59 і менше	Незадовільно

11. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Конспект лекцій – рукопис.

Навчально-методичні матеріали для організації та проведення лекцій, семінарських занять та підготовки до самостійної роботи здобувачів з дисципліни «Тенденції розвитку методик навчання в закладах освіти» – рукопис.

Перелік питань для проведення заліку.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Використання модельних навчальних програм в освітньому процесі гімназії : методичні рекомендації / Голуб Н. Б., Васильєва Д. В., Засєкіна Т. М., Науменко С. О., Туташинський В. І., Яценко Т. О. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2021. 48 с.
2. Дидактичні засади диференціації навчання в основній школі: монографія; [за наук. ред. В. І. Кизенка]. К. : Пед. думка, 2012. 216 с.
3. Дидактико-методичні засади контролю й оцінювання навчальних досягнень молодших школярів : монографія / Онопрієнко Оксана Володимирівна. Київ: Педагогічна думка, 2020. 398 с.
4. Дистанційне навчання в умовах карантину: досвід та перспективи. Аналітико-методичні матеріали / кол. автор. ; за заг. ред. О.М.Топузова ; укл. М.В.Головка. Київ : Педагогічна думка, 2021. 192 с.
5. Загальна середня освіта України в умовах воєнного стану та відбудови / методичний порадник науковців Інституту педагогіки НАПН України до початку нового навчального року : методичні рекомендації / за заг. ред. Олега Топузова, Тетяни Засєкіної : Ін-т педагогіки НАПН України. – Київ : Видавничий дім «Освіта», 2022. - 296 с.

6. Інтерактивні технології навчання: Теорія, досвід: метод. посіб. / уклад. О. Пометун, Л. Пироженко. К., 2002. 94с.
7. Компетентісно орієнтоване навчання: сутність, форми і методи : практичний посібник. [Електронне видання] / Доротюк В. І., Піддячий М. І., Горошкіна О. М., Левченко Ф. Г., Харченко О. В., Рогоза В. В., Чудакова В. П., Тишковець М. Д. Київ : Педагогічна думка, 2022. 235 с.
8. Компетентісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи : кол. монограф. К. : К.І.С., 2004. 112 с.
9. Контроль освітніх результатів учнів ліцею в умовах інтегрованого навчання : методичний посібник / Ільченко В. Р., Гуз К. Ж., Засекіна Т. М., Ільченко О. Г., Гринюк О. С., Антонюк М. А., Олійник І. М., Білик Н. І., Ляшенко А. Х., Педенко В. П. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2021. 150 с.
10. Онищук В. А. Типи, структура й методика уроку в школі: монографія. К.: Рад. шк., 1973. 159с.
11. Освіта в реаліях війни: орієнтири міжнародної спільноти : оглядове видання / Олена Локшина, Оксана Глушко, Аліна Джурило, Світлана Кравченко, Оксана Максименко, Ніна Нікольська, Оксана Шпарик ; за заг. ред. Олега Топузова, Олени Локшиної ; Нац. акад. пед. наук, Ін-т педагогіки НАПН України. Київ : Пед. думка, 2022. 66 с.
12. Панченков А, Пометун О., Ремех Т. Навчання в дії. Як організувати підготовку вчителів до застосування інтерактивних технологій навчання: метод. посіб. К., 2003. 360с.
13. Парадигми розвитку та тенденції реформування шкільної освіти в Україні у добу незалежності : монографія. [Електронне видання] / колектив авт. : Дічек Н. П., Саух П. Ю., Євтух М. Б., Бойченко М. І., Антонєць Н. Б., Загородня А. А., Шевченко С. М. ; за заг. ред. д-ра пед. наук, проф. Н. П. Дічек. Київ : Педагогічна думка, 2022. 507 с.
14. Пехота О. М., Старєва А. М. Особистісно орієнтоване навчання: підготовка вчителя : монографія. Миколаїв, 2005. 272с.
15. Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта — 2022: виклики і перспективи в умовах турбулентності світу: матеріали VI Міжнародної наукової конференції (Київ, 4 листопада 2022 р.) / Ін-т педагогіки НАПН України / За заг. ред. О.І. Локшиної. Київ–Тернопіль : Крок, 2022. 296 с.
16. Проектування освітнього середовища гімназії: теорія і практика : практичний посібник [Електронне видання] / Трубачева С. Е., Цимбалару А. Д., Пузіков Д. О., Гораш К. В., Мезенцева О. І., Климчук І. О. Київ : Педагогічна думка, 2022. 143 с.
17. Процеси диференціації в шкільній освіті незалежної України (історико-аналітичний аспект) : монографія / авт. кол.: Дічек Н.П., Антонєць Н.Б., Гупан Н.М., Загородня А.А., Куліш Т.І., Шевченко С.М.; за заг. ред. док. пед. наук, проф. Н.П. Дічек. Київ : Педагогічна думка, 2019. 364 с.
18. Теоретико-методичні засади організації навчальної діяльності старшокласників в умовах комп'ютерно орієнтованого середовища навчання: монографія. К.: Педагогічна думка, 2017. 468 с.
19. Топузов, О. М. Роль і місце підручника в реалізації компетентісного підходу до навчання. Проблеми сучасного підручника. 2012, С. 241–247.
20. Топузов, О. М. Дидактична прогностика в контексті теоретико-методичного забезпечення створення сучасного підручника. Проблеми сучасного підручника. 2014. С.12–20.
21. Топузов О. М. Освітнє партнерство в системі загальної середньої освіти: теорія і методологія. Київ : Інститут педагогіки : Педагогічна думка, 2021. 160 с.
22. Методика державної підсумкової атестації у формі зовнішнього незалежного оцінювання випускників гімназії: методичні рекомендації / О. І. Ляшенко, Т. О. Лукіна, Ю. О. Жук, Л. С. Ващенко, С. Г. Головка, А. В. Гривко, С. О. Науменко ; за заг. ред. Ю. О. Жука. Київ : КОНВІ ПРІНТ 2021. 83 с.
23. Пометун О. Енциклопедія інтерактивного навчання. К., 2007. 141с.

24. Пометун, О. І. Оновлення дидактичних систем, методик і педагогічних технологій. *Біла книга національної освіти України*. Київ, 2009. С. 69–73.
25. Пометун О., Гупан Н. Методика розвитку критичного мислення учнів ліцею на уроках історії: методичний посібник. Київ: КОНВІ ПРІНТ, 2021. 250 с.
26. Пушкарьова Т. О., Топузов О. М. Інтегративно-діяльнісна педагогіка: монографія. Київ : Педагогічна думка, 2019. 304 с.
27. Савченко, О. Я. Дидактика початкової освіти: підручник для студентів педагогічних факультетів. Київ: Грамота, 2012. 186 с.
28. Система та загальні критерії оцінювання результатів навчання учнів https://mon.gov.ua/storage/app/media/regulatorna_dijalnist/2020/09/14/Systema%20otsinyuvannya/Proyekt%20nakazu%20MON%20Systema%20otsinyuvannya.pdf (дата звернення: 15.05.2022.)
29. Тестові технології оцінювання ключових і предметних компетентностей учнів основної і старшої школи : монографія / за ред. Ляшенка О.І., Жука Ю.О. К. : Педагогічна думка, 2014. 200 с.

Додаткова

1. Використання модельних навчальних програм в освітньому процесі гімназії : методичні рекомендації / Голуб Н. Б., Васильєва Д. В., Засєкіна Т. М., Науменко С. О., Туташинський В. І., Яценко Т. О. [Електронне видання]. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2021. 48 с.
2. Іноземні мови. 1–11 класи : методичні рекомендації щодо організації навчально-виховного процесу в 2015/2016 навчальному році з коментарем провідних фахівців / В. Г. Редько, Н. П. Басай, І. В. Алексєєнко [та ін.]. Харків : Ранок, 2015. 96 с.
3. Малихін О. В., Арістова Н. О., Шпарик О. М. Використання позитивного досвіду організації освітнього процесу в країнах ЄС в умовах непрогнозованих глобальних впливів у системі національної освіти України : методичні рекомендації [Електронне видання]. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2021. 70 с.
4. Науково-методичне забезпечення проектування освітнього середовища гімназії : практичний посібник. [Електронне видання] / Трубачева С. Е., Горащ К. В., Черноус О.В., Мезенцева О. І., Климчук І. О. Київ : Педагогічна думка, 2022. 148 С.
5. Полонська Т., Пасічник О., Горошкін І. Формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності учнів 5–6 класів гімназій : методичні рекомендації / за наук. ред. Валерія Редька ; відп. за вип. Тамара Полонська. [Електронне видання]. Київ : Педагогічна думка, 2022. 60 с.
6. Редько В. Г. Іноземні мови. Експертиза шкільних підручників : інструктивно-методичні матеріали для експертизи електронних версій проєктів підручників для учнів 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів ; за заг. ред. О. М. Топузова, Н. Б. В'яткіної. Київ : Пед. думка, 2016. С. 76– 84.
7. Топузов О. М. Роль і місце підручника в реалізації компетентнісного підходу до навчання. Проблеми сучасного підручника : зб. наук. праць. К. : Педагогічна думка, 2012. Вип. 12. С. 241–247.
8. Топузов О.М. Експеримент у педагогічній науці і практиці: педагогічні інновації в системі загальної середньої освіти. Директор школи, ліцею, гімназії. 2014. №1–4. С. 135–140.
9. Топузов О. М. Становлення проблемного навчання в педагогічній науці. Рідна школа. 2015. № 1. С. 57–60.
10. Топузов О. М. Забезпечення якості загальної середньої освіти: на шляху до європейських стандартів. Укр. пед. журн. 2015. № 1. С. 16—27.
11. Топузов О. М. Становлення проблемного навчання в педагогічній науці. Рідна школа. 2015. № 1. С. 57–60.
12. Трубачева С. Е. Можливості підручника у забезпеченні педагогічної взаємодії в умовах дистанційного навчання. Проблеми сучасного підручника: збірник наукових праць

[ред. кол.; голов. Ред. – О. М. Топузов]. Київ : Педагогічна думка, 2020. Вип. 25. С.192-201.

13. Шелестова Л. Готовність учителя до розвитку творчих здібностей учнів старших класів в умовах профільної освіти. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. 2019. № 1 (72) / I квартал. С. 10-16.

14. Шелестова Л. Дослідження процесу розвитку творчих здібностей старшокласників у практиці профільного навчання. *Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи*. 2018. № 1(20). С. 21-32.

УДК 378.016:004(0.034.2)

Робоча програма затверджена на засіданні вченої ради Інституту педагогіки НАПН України (протокол № 12 від «31» серпня 2022 р.).

Трубачева С. Е. Тенденції розвитку методик навчання в закладах освіти. Робоча програма навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки» / С. Е. Трубачева. [Електронне видання]. – Київ: Педагогічна думка, 2023. – 14 с.

DOI: 10.32405/978-966-644-676-6-2022-16

ISBN 978-966-644-676-6

Рецензенти:

Боронко Олег Олександрович, доктор технічних наук, професор, професор кафедри динаміки та міцності машин та опорів матеріалів НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського».

Шелестова Людмила Володимирівна, доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник відділу дидактики Інституту педагогіки НАПН України.

© Інститут педагогіки НАПН України, 2023 рік

© Педагогічна думка, 2023 рік

© Трубачева Світлана Едуардівна, 2023 рік